

سنگ شناسی
مخالفتان مناطق
آزاد و اعتماد سازی

دکتر سعید پورعلی

مخالفت ها با مناطق آزاد تجاری صنعتی و ویژه اقتصادی می توان به دو دسته تقسیم کرد. مخالفت با "مدل" به عنوان نزدیک ترین سطح به واقعیت و مخالفت با "مبانی و فلسفه وجودی" این مناطق. از سال ۱۳۷۴ تاکنون بیش از ۲۵ گزارش در باره عملکرد مناطق آزاد در کشور منتشر شده است. مروری بر محتوای این گزارش ها، بیانگر آن است که، اکثریت آنها ها با فلسفه و جودی و مبانی نظری گیری مناطق آزاد مخالفتی نداشته و بیشتر با "مدل" فعلی مناطق آزاد مساله دارند. همه گزارش های مخالفین با مدل بر این نکته تمرکز دارند که آیا مناطق آزاد به شکل فعلی توانسته اند به اهداف پیش بینی شده دست یابند. عملکرد ۳۰ ساله را در زمینه جذب سرمایه گذار خارجی و داخلی، تولید صادرات، ایجاد اشتغال، ثبت نگاه های اقتصادی و شرکت ها و موسسات، انتقال فناوری، توسعه و عمران منطقه ای و واردات در تور بررسی آورده و معمولاً با مناطق آزاد سایر کشورها مقایسه کرده و احکامی برای اصلاح مدل صادر می کنند. البته در همین حده هم، به گزارش های منتشر شده، ایرادهای جدی وارد است. ولی هیچ گزارشی اصل و اساس، مبانی نظری و پارادایمی شکل گیری مناطق آزاد را به زیر سوال نبرده و نفی نکرده است.

برای تشریح مخالفت های نوع دوم ناچارم به عنوان "منطقه گذار" اشاره کنم. مناطق آزاد را می توان بعنوان "مناطق گذار" هم نامید. وقتی عنوان "مناطق گذار" آورده می شود این سوال بر جسته است که گذار از چه و به سوی چه، گذار دو چهره دارد. چهره ای رویه گذشته و چهره ای رویه آینده. بر همین اساس دو سوال مهم در برابر مناطق گذار وجود دارد. در آینده چه چیزی می خواهیم داشته باشیم که الان نداریم و در آینده چه چیزی نمی خواهیم داشته باشیم که الان داریم. پیش از پرداختن به مخالفت های نوع دوم جادارد در مورد پیام تاسیس منطقه آزاد به چند نکته اشاره کنم. این نکته ها با دو پرسش پیش گفته هم در ارتباط است. پیام تاسیس مناطق آزاد آن هم در شکل منطقه محدود و محصور در بخشی از جغرافیای حاکمیت ملی و بیابکر آن است که، برای توسعه و پیشرفت با سازه نظری نوینی وریور هستیم. این سازه با خود مفاهیم جدیدی را به همراه آورده است. مفاهیمی چون تجارت آزاد، کم رنگ کردن سیستم اقتصاد مبتنی بر تعرفه، کاهش دخالت دولت در اقتصاد، آمادگی برای پیوستن به اقتصاد و بازار بین المللی، تسهیل تجارت منطقه ای و جهانی، تقویت میدان داری بخش خصوصی و مقررات زدایی. مناطق آزاد به مثابه "منطقه گذار" در تلاش است تا منطقه جغرافیایی مورد نظر را به عنوان مدل اجرایی تحقق اهداف جدید تبدیل کند.

منطقه ای که مقرر است از اقتصاد بسته، دولتی، تعرفه ای و حمایتی به سمت اقتصاد باز، خصوصی، رقابتی و آزاد حرکت کند. به عبارت دیگر، در پاسخ به پرسش اول یعنی در آینده می خواهیم چه چیزهای داشته باشیم که الان نداریم، تجارت آزاد، رقابت اقتصادی، بخش خصوصی میدان دار و اقتصاد باز را به عنوان آن ویژگی های که نداشتیم و باید داشته باشیم، معرفی می کند. به عبارت دیگر، آن ویژگی های که نداریم و در تلاش هستیم تا آنها را بدست آوریم. حاکمیت با نشان دادن اجماع ملی برای بهره مندی از این سازه توسعه ای و کمک به تحقق این اهداف معافیت ها و مشوق ها و تسهیلات را پیشنهاد می کند تا به عنوان بستر های شکل گیری مناطق آزاد به مثابه کاتالیزور عمل کند.

از قضا مخالفت های نوع دوم که با مبانی نظری، پارادیمی و وجودی مناطق گره خورده است، با همین ویژگی های هویتی مساله دارد. بحث مخالفت های نوع دوم فقط "مدل" نیست. فراتر از مخالفت با "مدل" اجرایی است. با هویت و فلسفه وجودی مناطق مساله دارند. این مخالفت ها در حالی به گوش می رسد که برای توسعه نیاز به تغییر نگاه اقتصادی و سازماندهی پارادایمی، نظری و مدلی هستیم. به باور ما، انتصاب سعید محمد به دبیر شورای عالی مناطق آزاد تجاری صنعتی و ویژه اقتصادی دوره ظهور و بروز مخالفت های نوع دوم فرا رسید و شوربختانه همچنان هم استمرار دارد. کلیه واژه های این نوع مخالفت اصلاح معافیت ها، هدفمند کردن حمایت ها، کوچک سازی مساحت، اصلاح وظایف شرکتی و حکمرانی و متناسب سازی حجم سازمان ها و محل استقرار نیست. ادبیات پیش گفته متعلق به مخالفین مدل است. در مخالفت های نوع دوم، با ادبیات جدیدی که تا پیش از این بی سابقه بود روبرو شویم. نه این که این ادبیات در مخالفت با مناطق وجود نداشت. خیر. این ادبیات را می شد شنید ولی در دوره جدید این ادبیات از سوی کسانی بر زبان جاری و نمایندگی می شد که از قضا مدیران ارشد همین مناطق شده بودند. متهم سازی مناطق آزاد به عرصه "حاکمیت تئولیرالیسم"، "طبقه سازی مناطق آزاد"، منطقه حاکمیت مرفهین بی درد" و اخیراً "دروغ خواندن سرمایه گذاری خارجی" و آن را بستری برای ورد به رابطه استثمار و آفت بار برای اقتصاد و فرهنگ بیانگر حاکمیت گفتمان نوع دوم در مناطق آزاد است. گفتمانی که با فلسفه وجودی و اساس مناطق آزاد مساله دارد. این گفتمان با اقتصاد آزاد، تجارت آزاد، اقتصاد رقابتی، میدان داری بخش خصوصی و کاهش نقش و سهم دولت و تصدی گری های آن سر ناسازگاری دارد. به جای آن بدنیاال میدان داری دولت، خصولتی ها و در شکل متعادل تر بخش تعاونی است. پاسخ این گفتمان به این پرسش که در آینده چه می خواهید داشته باشید که الان ندارید، تقویت اقتصاد دولتی، تقویت سرمایه داری و سیستم رفافتی و کنترل پیش از بیش بخش خصوصی است.

سعید محمد دبیر پیشین شورای عالی مناطق آزاد تا پیش از این در چارچوب اقتصاد غیر رقابتی و خصولتی مدیریت کرده بود. به همین دلیل به نظر می رسید با اقتصاد باز و رقابتی کم تر آشنا بود. این ویژگی باعث شده بود تا به مدیریت از نوع دستور به جای مدیریت مشارکتی گرایش داشته باشد. استمرار این نوع مدیریت برای تحقق اهداف مناطق آزاد مساله ساز خواهد بود. فعالان بخش خصوصی در تلاش اند تا در این نوع نگاه و رویکرد بازنگری شود. جادارد مدیران فعلی در پاسخ به این انتظار به حق در مورد بازنگری در دیدگاه های نظری گذشته، البته چنانچه این شیفت پارادایمی اتفاق افتاده باشد، و شگرتی کنند.

اعتماد مهم ترین حلقه وصل بین سرمایه گذاران و فعالان مناطق آزاد با دولت است. اعتماد ساخته می شود. ساختن اعتماد بسیار زمان بر و تدریجی است. متأسفانه تخریب اعتماد به مراتب آسان تر از ساختن آن است. سخن گفتن از بازنگری های نظری به گونه ای که "مناطق آزاد" به عنوان فرصت برای توسعه تعریف شود نه ابزاری برای استثمار و توسعه نیافتگی " از باب اعتماد سازی یک ضرورت است.

* عضو هیات علمی جهاد دانشگاهی
کارشناس مناطق آزاد تجاری صنعتی

بازدید مدیر عامل منطقه آزاد کیش از روند
آماده سازی مدارس

■ اقتصاد کیش - مدیر عامل سازمان منطقه آزاد کیش با تاکید بر پیگیری های سازمان، وضعیت رسیدگی و تجهیز فضاهای آموزشی در آستانه بازگشایی مدارس و آغاز سال تحصیلی جدید را مطلوب عنوان کرد.

به گزارش اقتصاد کیش، رحیم سرهنگی در آستانه آغاز سال تحصیلی جدید در بازدید از روند تجهیز، نوسازی و بهسازی مدارس کیش، استفاده دانش آموزان از فضای آموزشی مطلوب را یکی از مهمترین دغدغه های سازمان و اولیای دانش آموزان برشمرد و گفت: اقدامات مهمی در راستای ارتقاء سطح فرآگیری علم و تحصیل دانش آموزان از جمله رسیدگی و تجهیز هر چه بهتر فضاهای آموزشی و افزایش کلاس های درسی در سال تحصیلی جدید انجام شده است.

سرهنگی در این بازدید با تاکید بر این که کیفیت مطلوب فضای آموزشی مدارس و نیروی انسانی مجرب نقش مهمی در بالا بردن انگیزه و روحیه دانش آموزان برای یادگیری و تحصیل دارد افزود: با توجه به فرا رسیدن سال تحصیلی جدید باید برای رفع کمبودهای مدارس از جمله تهیه تجهیزات، بهسازی فضاهای آموزشی، آماده سازی کلاس های درس، نمازخانه، کتابخانه، فضاهای محیطی و امکانات ورزشی باید هر چه سریع تر اقدام کرد.

مدیر عامل سازمان منطقه آزاد کیش همچنین در بازدید از کلاس های در دست احداث برخی مدارس اظهار داشت:

با اضافه شدن فضای آموزشی به برخی از مدارس شاهد کاهش تراکم دانش آموزان در کلاس های درسی و بالا رفتن کیفیت آموزش خواهیم بود.

وی با اشاره به نقش مهم نیروهای انسانی مجرب در بالا بردن سطح کیفی آموزش مدارس افزود: با فراهم آوردن شرایط مناسب برای قشر فرهنگی کیش به ویژه معلمان و اساتید مجرب می توان سطح کیفی آموزش در این منطقه را نسبت به سنوات گذشته ارتقا داد.

رحیم سرهنگی تصریح کرد: اقدامات و پیگیری های موثری از سوی معاونت فرهنگی و اجتماعی سازمان،

آموزشگاه کودکان استثنایی امید
نیاز مند توجه مسئولان

این آموزشگاه شدند.

آموزشگاه علمی کاربردی کیش انتقال یافته است با توجه به اینکه فقط کمتر از یک هفته به آغاز سال تحصیلی جدید باقی مانده است اما از شرایط و آمادگی لازم برای شروع سال تحصیلی جهت دانش آموزان برخوردار نیست.

به گزارش خبرنگار اقتصاد کیش تعدادی از اولیاء کودکان این مدرسه با تقدیر از اقدامات سازمان منطقه آزاد کیش و اداره آموزش و پرورش در آماده سازی و تجهیز مدارس جزیره برای شروع سال تحصیلی جدید دانش آموزان، خواستار رسیدگی به

منطقه آزاد مشترک با ترکیه
ایجاد می شود

اقتصاد کیش - دبیر شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی ایران در خصوص توسعه همکاری ها با مناطق آزاد ترکیه گفت: پیش نویس تفاهم نامه با ترکیه درباره منطقه آزاد مشترک امضا شده است. بسیاری از بحث های کارشناسی انجام شده و به نظر می رسد تا یک یا دو ماه آینده تفاهم نامه امضا خواهد شد.

وی با بیان اینکه ترکیه یکی از ۱۸ کشور مقصد ایران برای ایجاد منطقه آزاد مشترک یا متناظر است، افزود: در سفرم به ترکیه

بازدیدهای میدانی از مناطق آزاد آن ها داشتیم. با فعالیت کنار هم می توانیم از تجربیات هم استفاده کنیم تا همکاری خوب داشته باشیم. تعامل ما به انتقال فناوری مدیریت مناطق آزاد برای عملکرد بهتر کمک می کند.

• دبیر شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی ایران، تصریح کرد: به محض امضای تفاهم نامه وارد فاز اجرایی می شویم.

برگزاری جلسه شورای پژوهشی
دبیر خانه شورای عالی مناطق آزاد

اقتصاد کیش - یکصد و بیست و سومین جلسه شورای پژوهشی دبیر خانه شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی با حضور اعضای این شورادر محل این دبیر خانه برگزار شد.

به گزارش اقتصاد کیش در این جلسه طرح جامع منطقه ویژه اقتصادی سلفچگان بررسی و پس از ارائه توضیحات مسئولان منطقه و شرکت مشاور تهیه کننده، طرح به تصویب اعضای شورای پژوهشی دبیر خانه رسید.

لازم به ذکر است مناطق ویژه اقتصادی طبق قوانین و مقررات موجود، بر مبنای طرح جامع مصوب هیأت وزیران قادر به ایجاد زیرساخت ها و واگذاری اراضی به سرمایه گذاران هستند.

با تصویب طرح جامع منطقه ویژه اقتصادی سلفچگان در شورای پژوهشی، این طرح جهت بررسی به زودی در دستور کار کارگروه تخصصی شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی قرار خواهد گرفت.

اجرای ۳۰ هزار متر مربع آسفالت
در ۵ ماه نخست امسال در کیش

اقتصاد کیش - مدیر عامل شرکت عمران، آب و خدمات کیش از اجرای بیش از ۳۰ هزار متر مربع عملیات آسفالت و ۲۵ هزار متر مربع کفپوش بتنی در نقاط مختلف کیش در ۵ ماه اخیر خبر داد.

به گزارش اقتصاد کیش محسن نظر پور مدیر عامل شرکت عمران، آب و خدمات کیش با بیان اینکه از ابتدای سال جاری تاکنون در معابر و مایدان کیش بیش از ۳۰ هزار متر مربع آسفالت اجرا شده است گفت: در راستای رفاه بیشتر شهروندان و توسعه زیر ساخت های شهری در ماههای اخیر خیابان های راش و اورامان به مساحت ۷۷۰۰ متر مربع، میدان بهارستان و لوپ خانه گستر به مساحت ۶۲۰۰ متر مربع و بلوار بهار نارنج به مساحت ۲۲۰۰ متر مربع آسفالت شده است.

به گفته نظر پور، میزان عملیات آسفالت در پایانه جدید فرودگاه بین المللی کیش نیز ۳۶۰۰ متر مربع و در ستاد فرماندهی نیروی انتظامی ۱۵۰۰ متر مربع بوده است.

وی افزود: با توجه به مطالبات مردمی و درخواست های اعلام شده از سوی شهروندان در برخی نقاط شهری نیز لکه گیری آسفالت به میزان ۷ هزار متر مربع اجرا شده است.

مدیر عامل شرکت عمران، آب و خدمات با اشاره به اینکه نوسازی کفپوش بتنی برخی مناطق و اجرای کفپوش جدید در مناطق تازه ساز شهری بخش دیگری از فعالیت های معاونت عمرانی این شرکت است اظهار داشت: در ۵ ماه نخست امسال بیش از ۲۵ هزار متر مربع کفپوش بتنی، ۱۹ هزار متر مربع جدول و ۱۷۰۰ متر مربع کانپو اجرا شده است.

نظر پور تصریح کرد: با توجه به اینکه منطقه سفین یکی از جاذبه های گردشگری مهم در جزیره کیش است با هدف بهسازی و زیباسازی این بخش و رفاه بیشتر ساکنان در سال جاری بیش از ۲۵۰۰ متر مربع کفپوش بتنی در سفین قدیم و ۲ هزار متر مربع در سفین جدید اجرا شده است.

پایگاه اطلاع رسانی
اقتصاد کیش

روزنامه اقتصاد کیش

۰۹۳۴۷۶۸۰۷۱۴

@eghtesadkish

۰۹۳۴۷۶۸۰۷۱۴

۰۷۶ ۴۴۴۲۴۹۹۹

اقتصاد کیش

روزنامه